

בית ומשפחה 2

צניעות - לראות מעבר...

עריכה ועיבוד הסדנאות: דבורה רוזנברג, רמה גנזל

כותבים: הרב יעקב אידלס, רמה גנזל, הרבנית דינה הכהן ז"ל, מוריה כהן, חמדה סיינה,

דבורה רוזנברג, רחלי שלו

שלמי תודה לכל המחברים ובעלי זכויות הפרסום על הרשות לכלול מיצירותיהם. עשינו כל שביכולתנו לאיתור היוצרים ואם טעינו ותודיעו לנו, נדאג להסרת יצירותיהם. השימוש בחומרים של היחידה לחינוך לחיים במשפחה אפשרי עבור עובדי הוראה ותלמידים במסגרת פעילות מערכת החינוך (כיתתית/ בית ספרית/ בכנס מקצועי). חל איסור על העתקה ו/או עריכה מחדש של החומרים, בחלקם או במלואם והפצתם. אין להפיץ את התכנים בפלטפורמות הפתוחות לציבור שאינו נמנה על עובדי ותלמידי מערכת החינוך, וכל הפועל בניגוד לנ"ל, יישא באחריות. המצגות עוצבו באמצעות אתר Canva - <https://www.canva.com>. © כל הזכויות שמורות למשרד החינוך, מינהל החמ"ד, היחידה לחינוך לחיים במשפחה.

צניעות – "והצניע לכת עם אלהיך" (מיכה ו, ח)

הרבנית דינה הכהן זצ"ל

צניעות מוהי? המושג רחב, וקשה להגדירו בגבולות מדויקים, כי מעצם מהותו אין לו תחומים קבועים.

השורש צנ"ע נזכר בתנ"ך בשני מקומות בלבד, בדברי הנביא מיכה ובמשלי:

"כמה אקדם ה' אכף לאלהי מרום, האקדמנו בעולות ועגלים בני שנה; הירצה ה' באלפי אלים ברכבות נחליי-שמן, האתן בכורי פשעי פרי בטני חטאת נפשי" (מיכה ו, 1-2).

שאלה זו היא שאלה מרכזית בחשיבה הנוגעת למוסריות האדם: מהו המעשה הרצוי לפני ה'? תשובתו של הנביא קצרה, ולכאורה פשוטה, אך יש להפוך בה ולהפוך בה:

"הגיד לך אדם מה-טוב ומה-יה' דורש ממך כי אס-עשות משפט ואהבת חסד והצניע לכת עם אלהיך" (שם שם, ח).

רד"ק בפירושו למיכה ו, ח:

עשות משפט – וכלול כל המצוות שבין אדם לחברו כמו נזקי ממון ודברים אחרים, גם העריות בכלל, שנאמר "את משפטי תעשו" וכתוב אחריו "ערו את אביך וערות אמך" וגו'; **ואהבת חסד** – הוא גמילות חסדים ויעשה יותר מן הראוי לו; **והצניע לכת עם אלהיך** – הוא ייחוד האל יתברך ואהבתו בכל לבבו ובכל נפשו, ואמר "והצניע", כי הדבר הזה מסור ללב, והוא דבר צניעות... ורז"ל פירשו (מכות כד ע"א; וע"י סוכה מט ע"ב ורש"י שם), כי **עשות משפט** – אלו הדינים, **אהבת חסד** – זו גמילות חסדים, **והצניע לכת עם אלהיך** – זה הוצאת המת והכנסת כלה. והרי דברים קל-יחומר: ומה דברים שאין דרכן לעשותם בצנעה, אמרה תורה והצניע לכת, דברים שדרכן לעשותן בצנעה – על אחת כמה וכמה.

ובעל מצודות פירש:

...וללכת עם אלהיך בדרכי מצוותיו בצנעה, לא בפרסום רב ולהתייחר.

הצניעות, במשמעותה הרחבה ביותר, היא התנהגותו של האדם המצניע לכת בכל דרכיו, וכמה גוונים לה למידה זו:

צניעות האדם ביחס לאלהיו – ידיעת האדם את מגבלותיו מביאה אותו להכרה באלהים הכל-יכול, העומד מעל הכל. לעומתו, אדם חסר-אמונה מייחס לעצמו ולכוחותיו משמעות מעל ומעבר לערכם האמיתי.

הצניעות בין אדם לחברו עוסקת ביחס האדם אל העולם הסובב אותו, להתנהגותו כלפי חברו, ללכת בצנעה אתו, תוך הכרה במעמדו האמיתי שלו ושל חברו בחברה.

הצניעות בין אדם לעצמו עוסקת ביחסי האדם עם עצמו. מושג הצניעות קשור קשר הדוק עם מידת הענווה! האדם העניו הוא צנוע באשר הוא יודע, כי אין בכוחו ובחכמתו היכולת לפתור את הכל, וכי יש דברים שהם מעבר לשליטתו ואף להבנתו. הצניעות והענוה הן ערכים מרכזיים.

הצניעות גורמת חכמה לבעליה: "בא-זרון ויבא קלון ואת-צנועים חקמה" (משלי יא, ב)

(מתוך: הרבנית דינה הכהן, בדרך יהודית, ספריית המורה הדתי,

ירושלים: הוצאת משרד החינוך, התרבות והספורט / מנהל החינוך הדתי, תשנ"ה, פרק שמיני – צניעות, עמ' 82-83)

